

## **PROPOSTES D'AMPLIACIÓ DE LES PONÈNCIES PRESENTADES A**

### **"ARA ÉS DEMÀ"**

#### **RELLA. ASSOCIACIÓ DE MESTRES I PROFESSORAT JUBILATS**

Aquest és el document que hem elaborat el grup de debat educatiu, Educació avui, de Rella Associació de Mestres i Ensenyants Jubilats.

L'objectiu del nostre grup és reflexionar i crear opinió sobre l'educació del nostre país. Creiem que malgrat no estiguem en actiu en la nostra professió encara podem aportar idees i propostes que reverteixin en la millora de l'escola pública catalana i així mateix millorar el sistema educatiu del nostre país i la societat en general.

Un dels nostres objectius és el de fomentar la col·laboració de l'Associació a través dels seus membres en actuacions singulars o continuades en els centres educatius, àmbits de formació inicial i contínua i en altres entitats que ens semblin adequades, de manera que l'experiència professional del professorat jubilat arribi a la comunitat educativa. És doncs, en aquesta línia que ens fa il·lusió fer arribar els nostres suggeriments i aportacions en uns moments de canvis importants.

Un cop llegides les ponències presentades pel Consell Escolar de Catalunya, hem iniciat un debat en el nostre grup per valorar-ne el seu contingut i a partir d'aquí fer propostes. En general estem d'acord en molts dels aspectes que les ponències plantegen, en unes més que en d'altres. És per això que el nostre escrit es centra en les mancances que hi hem trobat i en d'altres punts on creiem que s'hi ha de fer més èmfasi, no fem, doncs, cap al·lusió als aspectes que compartim plenament.

#### **Ponència: Els pilars del sistema educatiu**

Referent als pilars del nostre sistema educatiu pensem i proposem que

tots els organismes socials hem d'apostar per una escola pública de qualitat; per tant, l'escola concertada només hauria d'oferir les places que no es poden adjudicar dins el model públic.

Un exemple de l'escola pública que volem seria el de Finlàndia, sabem que en aquests moments és difícil un canvi dràstic de model però pensem que si ho tenim molt clar i és necessari per la inclusió social, hem de fer que els canvis vagin en aquesta direcció. Entenem l'educació com alguna cosa més que un aprenentatge, i per tant aquesta ha d'estar arrelada al seu entorn i al municipi. Pensem que la manera de ser eficaços passa perquè la gestió de recursos i la coordinació d'aquests entre les escoles es faci cada vegada més des del municipi o per barris. Això significa meses de matriculació, treball entre tots els centres per fer xarxa i compartir experiències entre els diferents centres del mateix municipi.

Per tal d'aconseguir una equitat completa, seria rellevant obtenir una gratuïtat absoluta per totes les escoles, tant públiques com concertades i fer que els organismes municipals gestionessin els materials de les escoles, els recursos pedagògics, etc.

En l'àmbit de les famílies, és important fer que aquestes trobin el seu lloc dins de l'escola no merament com a participants laterals sinó formant part de la xarxa de la comunitat educativa, tot i que cal donar l'espai i el temps per a poder-ho realitzar. És fonamental per poder-ho complir dedicar-hi les mesures econòmiques i pressupostàries que ho puguin fer possible.

Com a conclusió i premissa rellevant de tot el sistema educatiu, valorem molt favorablement el que explicita el document per l'organització i gestió de centres publicat pel Departament d'Ensenyament:

*L'acompanyament personalitzat del procés d'aprenentatge i escolarització de l'alumne/a s'ha de considerar com un eix de la formació i la coordinació entre les etapes resulta cabdal per garantir la continuïtat i la coherència al llarg de tot el procés educatiu.*

## **Ponència: L'arquitectura del sistema educatiu**

### **Escolarització versus educació integral del barri o municipi**

Cal apostar per un canvi en el concepte d'educació-escolarització, on les escoles obrin les seves portes i entenguin que l'educació i l'aprenentatge també es troben fora del recinte escolar.

Cal treballar en xarxa per fer que el barri o municipi esdevinguin agents educatius actius on l'escola sigui l'eix vertebrador i aglutinador d'aquest projecte comú. Cal implicar en una educació global tota la comunitat educativa i tots els altres agents educatius i entitats socials i cíviques del barri o municipi.

Fer un projecte comú d'educació a temps complet, amb tots els agents implicats i amb el suport logístic i econòmic dels ajuntaments.

### **Etaques educatives**

#### **Proposem l'educació obligatòria dels 6 als 18 anys**

#### **L'educació infantil s'ha d'impartir dels 0 als 6 anys en dos cicles:**

**primer cicle: de 0 a 3 anys**

**segon cicle de 3 a 6 anys**

Ha de ser gratuïta però no obligatòria i potenciar la presència dels pares al centre per acompanyar l'infant. Cal potenciar i ampliar les baixes de maternitat i altres aspectes per fer que els pares tinguin més cura dels infants en aquesta etapa educativa.

Remarquem un aspecte per nosaltres molt important:

Tenint en compte les característiques i necessitats dels infants estem en desacord en formalitzar la inclusió dels nens i nenes de 2 anys dins del model educatiu regular. Per contra seríem partidaris de que l'Ensenyament obligatori no comences fins els 6 anys, deixant així, els infants de 2 a 3 anys en les llars d'infants. Entenem que aquests centres ofereixen espais singulars i flexibles que els ajuden a desenvolupar la seva sociabilitat i autonomia d'una manera tranquil·la tot respectant el ritme individual de cada infant i mantenint una ràtio de pocs alumnes per aula.

### **L'educació primària s'ha d'impartir dels 6 als 12 anys**

### **L'educació secundària de primer cicle s'ha d'impartir dels 12 als 16 anys**

Tant una com l'altra han de ser comprensives, amb un cos únic d'ensenyants i realitzada en un mateix edifici (institut escola) i en una total autonomia del centre.

### **L'educació secundària de segon cicle s'ha d'impartir dels 16 als 18 anys**

Realitzada en un mateix centre on compartir matèries i tallers entre els alumnes de Batxillerat i FP tot potenciant la flexibilitat i el pas d'una opció a l'altra.

En aquest apartat també hi volem afegir la nostra proposta sobre ràtios, aspecte que considerem fonamental pel bon desenvolupament de totes les etapes educatives i que no queda contemplat en les ponències.

La nostra proposta de ràtios en cada cicle o etapa és:

Educació Infantil:

- **3-8 mesos: 6 alumnes màxim**
- **9-14 mesos: 9 alumnes màxim**
- **15-20 mesos: 11 alumnes màxim**
- **21-26 mesos: 15 alumnes màxim**
- **27-32 mesos: 17 alumnes màxim**

A partir de **P-4** i fins al final de l'educació secundària, la ràtio màxima ha de ser de **25 alumnes** amb els recursos de personal suficients per a poder fer organitzacions flexibles (tallers, racons, grups desdoblats...) i atendre les necessitats específiques dels alumnes.

### **Ponència: El centre educatiu**

Creiem que aquesta ponència és excessivament teòrica. No analitza ni parteix de la situació actual dels centres educatius a Catalunya. No especifica què s'ha de fer ni com per arribar a superar les dificultats reals que existeixen.

### **Autonomia de Centre i curricular**

Caldria aprofundir en quin tipus d'organització (ratios, plantilla...) i en quines condicions laborals.

### **Necessitat d'equips docents "coherents"**

També caldria aprofundir en quin perfil de docents, com organitzar aquests equips docents, avaluació de la feina feta, qui la fa, quan, criteris per fer aquests equips docents, com es prenen les decisions...

S'ha de poder crear equips docents coherents, amb la participació de tot l'equip de mestres, que defineix i tria el perfil dels mestres que tiraran endavant el projecte educatiu del centre i després serà aprovat pel Consell Escolar del Centre.

### **Lideratges pedagògics**

En aquest punt no estariem d'acord quan ens diu que els centres privats i concertats i els centres rurals estan en millors condicions per millorar que els públics. No acceptem aquesta hipòtesi, creiem que l'autor hauria d'argumentar-la i aprofundir en la seva afirmació.

### **Idees que per nosaltres caldria afegir**

Necessitat de defensar el centre educatiu també com un espai públic de tota la comunitat educativa. L'escola no només la formen mestres i alumnes sinó també les famílies i altres agents socials i professionals que són molt importants per a l'educació i formació de l'alumnat. Caldria establir una relació Claustre/Comunitat Educativa.

Creiem que l'escola ha d'estar vinculada i coordinada com espai educatiu amb el seu entorn. Ha de compartir amb el seu territori l'educació dels seus alumnes (barri, ciutat, poble, comarca...ciutadania, entitats, ajuntaments...). És importantíssim el treball en xarxa i amb altres agents i professions que no són estrictament els docents. Veiem molt important en un futur immediat que els ajuntaments coordinin tota aquesta tasca des del territori.

Per poder millorar les condicions d'ensenyament-aprenentatge d'un centre escolar cal també cuidar molt el clima de treball d'aquest centre: el silenci i el saber escoltar, els espais nets, sentir-te part de l'escola i dels seus espais, el no cridar dins i fora de l'aula, les aules endreçades, (que no vol dir que no estiguin plenes de vida, però que no imperi el desordre), respecte per

la feina comuna, com es desplacen els alumnes i els docents pel centre, tenir cura dels espais físics compartits (biblioteca, menjador, diferents tipus d'aula, pati, passadissos...). El centre escolar ha de convidar tot aquell que entra i en forma part a respectar i ser respectat, amb unes normes bàsiques de convivència i treball que repercutiran en positiu en la tasca educadora.

Cal també buscar la bona gestió i eficiència dels edificis, dels espais i recursos físics dels centres escolars, una bona utilització i gestió. (xarxa elèctrica, telefònica, internet amb fibra, patis i espais comuns, gimnàs...). Cal treballar en condicions.

Hem trobat a faltar la defensa del centre educatiu com espai i agent de canvi i transformació. El centre escolar públic ha de defensar uns determinats valors de canvi, de justícia i solidaritat.

L'escola avui ha de tenir dos objectius clars: ha d'assegurar el bon funcionament del dia a dia a partir fonamentalment del consens i del respecte a les diferents opinions. I a la vegada ha d'innovar.

Hem de ser valents per introduir canvis i experiències innovadores sempre que calgui. No hem de tenir por dels errors i a equivocar-nos. No podem defensar davant les incerteses, el conformisme, la rutina i la por. L'escola cal que s'adeqüi a les noves exigències i reptes que li demana la societat.

Per afavorir el treball en xarxa i implicar a tota la comunitat educativa, proposem que es retornin les competències de gestió i decisió al Consell Escolar de Centre perquè pares, mares i alumnes participin activament en la gestió del centre.

**Ponència: El professorat**

Exposem a continuació els punts que ens han semblat susceptibles de ser ampliat o bé que no hi estem d'acord o també que no surten en l'article. En general, però, subscrivim el que exposa la ponència, sobretot en l'apartat que fa referència a la formació del professorat, tant inicial com permanent, ja que aquest és un aspecte que hem treballat molt en el grup. Les conclusions i aportacions que hem fet sobre aquest aspecte estan penjades al web de l'Associació.

## **Introducció**

A l'article es fa una separació o diferenciació entre els aspectes laborals i contractuals dels mestres i el del compromís de fer de docent o entès com a servidor públic.

Caldria que quedés clar que els docents han de ser uns bons professionals preparats i que han de tenir la possibilitat de seguir preparant-se en funció de les exigències de la seva feina diària. També han tenir un bon reconeixement contractual. Els dos aspectes junts faran que aquest professional se senti motivat, compromès, responsable i autònom amb tota la comunitat educativa.

Si els docents són considerats com a professionals que vol dir que se sentin valorats, que tinguin autonomia, que puguin formar equips creadors, que puguin aportar els seus sabers per fer créixer les pròpies comunitats educatives i compartir amb d'altres per fer avançar el fet educatiu en les comunitats on pertanyen, això ajudarà a fer créixer el país. No podem quedar amb voluntarismes i compromisos o actuar només com a servidors.

## **D'ocupació laboral a servei públic**

S'han d'ajuntar els dos aspectes: viure la professió com a compliment



laboral però també com un compromís amb la societat. Per aconseguir aquests dos aspectes cal que es reconegui la feina del mestre/a tant a nivell de contracte laboral com a nivell de valoració social.

### **En quin context som**

La ponència diu: *«S'està acabant el dret a l'educació com a dret universal, a l'abast de tota la població en condicions d'igualtat i qualitat»*

Tal com l'article ho planteja sembla que sigui un compromís i una responsabilitat ètica i social que es demana o exigeix només als docents. Creiem que aquest compromís i aquesta exigència s'ha de transferir a tota la societat i sobretot a les polítiques educatives que s'estan desenvolupant. Hem d'entendre el concepte de societat educadora.

Tot el col·lectiu compromès en l'educació ha de treballar per aquesta en primera línia, però no podem perdre de vista que per garantir el dret universal a l'educació fa falta unes lleis democràtiques que es creguin el fet educatiu i el valor de l'educació, que destinin més recursos i que despleguin unes polítiques educatives que permetin desenvolupar aquesta educació des d'una perspectiva ètica i social d'igualtat i qualitat.

Els docents i tots els agents implicats en l'educació, cal doncs, que ho garanteixin. En resum, demanem més compromís en els àmbits polítics i socials per l'educació per a tots.

### **Quin context volem i quins mestres volem**

Creiem que s'hauria de subratllar la idea que no només hem de buscar l'èxit escolar, és a dir, que els infants i joves aprovin els cursos a nivell de matèries i continguts curriculars sinó que també s'ha d'aconseguir l'èxit educatiu, educar integralment els infants i joves perquè puguin ser ciutadans competents dins d'una societat democràtica i plural. Dins d'aquesta educació

tenir molt en compte els valors que fan possible aquesta societat.

En uns moments que tal com es diu en el document, no són els millors per a l'educació, cal fer èmfasi en actituds que moltes vegades es refugien en la manca de recursos econòmics i en plantilles molt precàries i que potser frenen més del compte el que es podria fer

### **La formació dels professors inicial i permanent**

Creiem que en el nostre grup hem treballat molt des de l'inici el contingut d'aquest punt. Tenim un document penjat al web amb les nostres aportacions a partir de la demanda de col·laboració amb la Universitat sobre Millora de la formació inicial, també parlem del perfil del mestre/a.

Volem remarcar que el docent, mestre/a, professor/a ha de ser educador i líder de l'aprenentatge dels seus alumnes.

Ho resumiríem així:

Una carrera docent per qualsevol ensenyant de 0/18, amb especialitats concretes segons l'etapa d'ensenyament que imparteixi. Tot docent ha de tenir un domini de sabers generals i de més específics.

Ens sembla molt important donar la mateixa rellevància a la formació inicial i continua dels docents. Convindria reforçar una arquitectura de la formació inicial i permanent, flexible i sistèmica del conjunt dels docents.

Un punt que potser passa desapercbut perquè nosaltres com a docents no l'hem tingut, és el seguiment i l'avaluació dels docents. Caldria entrar en una cultura de l'avaluació que podria ajudar a la reflexió de l'educació i també a promoure la necessitat de la formació contínua.

Remarcaríem també una cultura de la formació contínua que hauria de ser per a tot el col·lectiu docent, no només per als que en

sentin necessitat. Hauria de partir de les necessitats dels claustres i dels projectes educatius que es plantegen.

Creiem que la importància de fer avançar l'educació és aquesta formació continua dels docents per tal que pugui atendre les necessitats dels infants i joves que van canviant a mesura que van arribant noves generacions, amb les seves pròpies necessitats. La formació contínua hauria de partir de les necessitats de l'educació i de la pràctica professional.

La formació continuada s'hauria de fer dins l'horari lectiu del mestre/a i els CRP's haurien de ser els responsables d'organitzar aquesta formació, tant a nivell econòmic com de continguts.

### **L'accés i els estudis per a la docència**

Creiem que la proposta que planteja el document està bé. Hi afegiríem:

- que les oposicions fossin adaptades al que es planteja en la nova proposta
- que els claustres poguessin triar el seu equip docents en funció del seu projecte educatiu
- que l'Administració reconegués un cos únic d'ensenyants

### **Ponència: L'alumnat**

Aspectes de la ponència que trobem a faltar.

Oblida l'educació com eina de transformació social, que tan present hem tingut moltes mestres, així com l'educació integral de l'alumnat.

No està gens desenvolupada la idea de participació de l'alumnat en la vida del centre i de l'aula. Només es parla breument de l'autonomia i de l'avaluació en el propi procés d'aprenentatge. La participació en funció de

l'edat de l'alumne és imprescindible. S'aprèn a participar, participant. Viure en democràcia no s'estudia, fa falta desenvolupar estratègies per afavorir-la, per viure-la.

Falta parlar de la gestió de l'aula com espai de convivència, on cal desplegar no només l'aprenentatge dels coneixements, sinó també dels valors: solidaritat, respecte, ... i també de la coeducació tan important i imprescindible sobretot en aquest moments.

Falta aprofundir en l'autoavaluació, proporcionar projectes, instruments, materials.

Fa falta destacar el treball en xarxa: els infants pertanyen a una família, barri, poble, ciutat. Cal donar importància a les activitats extraescolars.

No es té prou en compte la utilització de llenguatge no sexista.

No es té en compte el treball per projectes interdisciplinars, molt més globalitzadors en què participi tot l'alumnat a partir de propostes molt diversificades i que hi puguin participar tots i totes a partir del seu nivell. Posar en comú, discutir, arribar a acords, recollida dels treballs en forma de dossiers, murals, powers...

Cal desenvolupar més el treball en equip dels mestres, tenir clars quins valors, metodologies, eines, recursos, procediments volem transmetre, ja que no només es tracta de transmetre coneixements.

Al final del document diu: *«el professorat i les escoles hem de desplegar una gran capacitat creativa fomentada en coneixements pedagògics...»* Creiem que aquesta responsabilitat no només és del professorat. Els ajuntaments i altres organismes i institucions també haurien d'estar implicats a l'hora de donar resposta a les necessitats de l'alumnat i de

crear un entorn educatiu favorable que ajudi a resoldre les mancances dels infants i joves i que els ofereixi igualtat d'oportunitats.

Cal que l'Administració imparteixi formació permanent a tots els claustres que tinguin un projecte educatiu consistent adaptat a les necessitats del seu alumnat i que tinguin com a objectiu ser una escola compensadora i oberta a tothom.